**Reactie van het college van B&W Roerdalen in eerste termijn**

Bijdrage wethouder Paffen

Voorzitter,

Dank aan alle fracties voor hun bijdragen, vragen en suggesties. Ik richt mij in deze reactie vooral op de financiële kant van de begroting. De beleidsinhoudelijke vragen worden door mijn collega's van het college beantwoord.

Ook dank aan onze organisatie. Er zijn maar liefst 209 technische vragen in vijf dagen beantwoord. Dat is een flinke prestatie, naast het reguliere werk. Dat compliment geef ik graag door aan onze medewerkers.

**Een overgangsbegroting**

Wij willen graag beginnen bij de kern dat dit een overgangsbegroting is.

Op korte termijn staan we er financieel redelijk voor. Maar als we verder vooruitkijken, zien we dat onze financiële positie onder druk staat. Denk aan de onzekerheid over het gemeentefonds, de stijgende kosten in het sociaal domein en de inflatie.

Deze begroting vertaalt de afspraken uit het akkoord *Samen aan het Roer* naar de periode 2027–2030. We kunnen daarmee het komende jaar zorgvuldig verder werken, zonder nu al ingrijpende en onomkeerbare keuzes te maken.

Maar we moeten ook eerlijk zijn over de cijfers. 2027 is alleen sluitend doordat we ongeveer € 778.000 uit de algemene reserve halen. Zonder die onttrekking bedraagt het tekort in 2027 structureel ongeveer € 763.000. Vanaf 2028 lopen de tekorten verder op. De Democraten Roerdalen en Vitaal Perspectief wijzen daar terecht op.

De inzet van de reserve is verantwoord om één overgangsjaar te overbruggen. Maar het is geen structurele oplossing, en dat moeten we ook niet suggereren.

De belangrijkste keuzes maken we bij de Kadernota 2028, op basis van de KernTakenDialoog (KTD). Deze begroting geeft ons dus tijd en ruimte om dat gesprek goed te voeren. De tijd moeten we wel benutten.

**De kerntakendialoog en de Kadernota 2028**

Waar willen we als gemeente voor staan? Welke taken willen en kunnen we ook in de toekomst blijven uitvoeren? Dat zijn de vragen die centraal moeten staan in de kerntakendialoog.

Het CDA zegt terecht dat de vraag niet alleen is waarop we kunnen bezuinigen (ofwel een optimale allocatie van de schaarse middelen die we hebben), maar vooral wat voor gemeente we willen en kunnen zijn. Daar zijn wij het van harte mee eens.

De Democraten Roerdalen vragen welk resultaat de raad van de dialoog krijgt en of dat op tijd beschikbaar is voor de Kadernota 2028. Vitaal Perspectief stelt voor om het proces in het presidium af te stemmen.

De Raadswerkgroep Financiën bereidt de dialoog voor, samen met een extern bureau. Dat leidt tot verschillende scenario's die we aan de raad voorleggen en die de basis vormen voor de Kadernota 2028.

De raad krijgt dus geen losse lijst met bezuinigingsmogelijkheden, maar een afwegingskader en keuzemogelijkheden. Per taak en per scenario maken we duidelijk wat de financiële gevolgen zijn: wat kost een keuze, wat levert die op en wat betekent die voor onze meerjarenbegroting?

Maar geld is niet het enige dat telt. We brengen ook de maatschappelijke gevolgen in beeld. Wat merkt de inwoner? Wat betekent een keuze voor onze dorpen, verenigingen en verschillende doelgroepen? Een maatregel die financieel aantrekkelijk lijkt, kan maatschappelijk juist veel kosten en vice versa.

We zorgen ervoor dat de uitkomsten op tijd beschikbaar zijn voor het opstellen van de Kadernota 2028. Daarbij houden we zoveel mogelijk rekening met nieuwe financiële informatie, waaronder de meicirculaire.

**Structurele financiële ruimte**

We moeten niet alleen naar de tekorten kijken, maar ook werken aan voldoende structurele financiële ruimte. Nieuwe wetgeving, de energietransitie, woningbouw, zorg en regionale samenwerking vragen om geld én om ruimte om te kunnen handelen.

Zonder die ruimte zijn we vooral bezig met het opvangen van tegenvallers, in plaats van zelf richting te geven. Wij willen proactief zijn in plaats van reactief.

We willen onze voorzieningen behouden en tegenvallers zo goed mogelijk opvangen. Maar wij willen ook eerlijk zijn: we kunnen niet uitsluiten dat op termijn pijnlijke keuzes nodig zijn. Verantwoord bestuur betekent dat we die mogelijkheid tijdig onder ogen zien en zorgvuldig voorbereiden.

**De belangrijkste financiële onzekerheden**

De Democraten Roerdalen vragen welke ontwikkelingen de grootste financiële onzekerheden vormen. Wij noemen er drie.

Ten eerste: het gemeentefonds. Een groot deel van onze inkomsten is afhankelijk van besluiten in Den Haag. De meicirculaire geeft ons meer inzicht, maar we moeten rekening houden met verschillende scenario's.

Ten tweede: de kosten in het sociaal domein en de inflatie. Vooral de jeugdhulp en de groeiende behoefte aan ondersteuning kunnen financieel grote gevolgen hebben. Vitaal Perspectief wijst terecht op de wachtlijsten en de toenemende ondersteuningsvraag. Dat is zowel een maatschappelijk als een financieel vraagstuk.

Ten derde: onze uitvoeringscapaciteit. We moeten niet alleen plannen maken en geld beschikbaar stellen, maar ook zorgen dat we onze ambities daadwerkelijk kunnen uitvoeren.

**Inkomsten en lokale lasten**

Onze inwoners verwachten terecht goede voorzieningen, een prettige leefomgeving, passende ondersteuning, sport, cultuur en veiligheid. Daar staan kosten tegenover.

In de kerntakendialoog bespreken we daarom ook welke lokale belastingdruk verantwoord en aanvaardbaar is. We zoeken naar een goede balans tussen de kwaliteit van onze voorzieningen en wat inwoners en ondernemers daarvoor betalen.

Het CDA wijst er terecht op dat onze inkomsten achterblijven bij de kosten als we tarieven structureel niet indexeren. Tegelijkertijd moeten de lasten betaalbaar blijven. Ons uitgangspunt is dat de lokale lasten rond het Limburgse gemiddelde blijven. Inkomstenmaatregelen bekijken we daarom in samenhang met de kerntakendialoog en met oog voor de gevolgen voor inwoners en ondernemers.

De Democraten Roerdalen vragen ook om inzicht in de forensenbelasting: hoeveel belastingplichtigen er zijn, wat de verwachte opbrengst is en wat er netto overblijft na uitvoeringskosten. Op dit moment hebben we nog geen inzicht en zijn we afhankelijk van de BSGW. Zodra deze gegevens er zijn zullen wij de raad apart informeren.

**Uitvoerbaarheid: geld beschikbaar stellen is nog geen geld uitgeven**

Dit is een belangrijk punt. Een financieel voordeel is niet automatisch een echte besparing.

Het CDA wijst erop dat geld overhouden iets anders is dan geld besparen wanneer investeringen worden doorgeschoven. Roerstreek Lokaal vraagt of lagere lasten voortkomen uit efficiënter werken of uit het niet uitvoeren van plannen. De Democraten Roerdalen willen weten welke projecten risico lopen op vertraging en wat het college als de grootste uitvoeringsrisico's ziet.

Dat zijn terechte vragen. In eerdere jaren zijn investeringen doorgeschoven en ontstonden positieve jaarresultaten die niet altijd het gevolg waren van echte besparingen. Dat willen we verbeteren.

Het voorstel van PRO voor een aparte reserve voor de verduurzaming van accommodaties bespreken we graag verder evenals het voorstel rondom tijdelijke uitbreiding van ambtelijke capaciteit. Dit willen we doen in de werkgroep financiën waarin het voorstel wordt besproken voor bestemming van het geprognotiseerd resultaat over 2026. Hierbij is wordt ook de motie van de raad meegenomen.

**Meer grip op de financiën**

Een gezonde financiële toekomst vraagt niet alleen om keuzes over onze taken, maar ook om betere sturing en beheersing. We moeten als organisatie meer grip krijgen op onze planning, ramingen, kosten en uitvoering.

Roerstreek Lokaal zegt terecht dat *in control* zijn meer betekent dan dat de cijfers kloppen. We moeten ook tijdig weten waar we staan en kunnen bijsturen als dat nodig is.

Daarom zetten we in op vijf verbeteringen:

- Realistische ramingen en betere monitoring. We volgen de planning, de voortgang en de kosten nauwkeuriger.
- Tijdige signalering. Afwijkingen maken we nog meer gedurende het jaar zichtbaar, zodat we niet pas bij de jaarrekening ontdekken dat bijsturing nodig is.
- Begrijpelijke informatie. Per programma maken we duidelijk wat er verandert ten opzichte van het vorige jaar, waarom dat gebeurt en wat de gevolgen zijn op korte en langere termijn. Daarmee komen we tegemoet aan een vraag van Roerstreek Lokaal.
- Een sterkere rol voor de Raadswerkgroep Financiën. Ik wil de werkgroep vroeg betrekken bij de verbetering van onze financiële rapportages en bij de voorbereiding van de kerntakendialoog. Zo bepalen we samen welke informatie de raad nodig heeft om goed te kunnen sturen.
- Meer aandacht voor resultaten. De Democraten Roerdalen vragen terecht om duidelijk te maken wat we willen bereiken, wanneer dat moet gebeuren, hoe we de voortgang meten en wanneer de raad opnieuw aan zet is. Waar onze begroting daarin tekortschiet, verbeteren we dat in de komende P&C-producten.

Elke euro die we zorgvuldig besteden, moet bijdragen aan onze inwoners en onze maatschappelijke doelen. Betere financiële sturing is geen doel op zich, maar een voorwaarde om voorzieningen te behouden en onze ambities waar te maken.

Tot slot

Deze begroting is een overgangsbegroting. We maken 2027 sluitend door een beroep te doen op de algemene reserve. Daarmee kopen we tijd om samen de kerntaken van onze gemeente tegen het licht te houden.

Bij de Kadernota 2028 moeten de keuzes op tafel liggen. Niet alleen de financiële gevolgen, maar ook de maatschappelijke effecten: wat kost een keuze, wat levert die op en wat merken onze inwoners ervan?

Tegelijkertijd moeten we onze financiële sturing verbeteren. We moeten eerder signaleren, realistischer plannen en eerlijker zijn over wat we daadwerkelijk kunnen uitvoeren.

Zo werken we aan een gemeente die financieel gezond blijft, kan inspelen op nieuwe ontwikkelingen en ook in de toekomst goede voorzieningen biedt aan haar inwoners.

Dat vraagt om realisme, om openheid en om de bereidheid om samen keuzes te maken. Het college neemt daarin zijn verantwoordelijkheid. Ik vraag de raad om dat gesprek met ons aan te gaan en samen te werken aan een financieel gezonde toekomst voor Roerdalen.

Bijdrage wethouder Vestjens

Als college van Burgemeester en Wethouders vinden we het mooi om te constateren dat zowel in het breed gedragen politieke akkoord als in de eerste termijn van alle politieke fracties duidelijk naar voren komt dat we een gemeente willen zijn waarin inwoners naar elkaar omkijken, elkaar makkelijk kunnen ontmoeten en niemand er alleen voor staat. Ongeacht ieders politieke kleur of achtergrond, willen we werken aan een Roerdalen waar iedereen mee kan doen, zich thuis voelt en waar inwoners die kwetsbaar zijn op tijd passende hulp krijgen.

Dit is een hele mooie gedeelde ambitie…

Tegelijkertijd is deze ambitie in de huidige tijd en dynamiek helaas zeker géén vanzelfsprekendheid. De geopolitieke situatie alsmede de keuzes van onze landelijke overheid zadelen ons op met de nodige uitdagingen om die mooie ambitie in Roerdalen daadwerkelijk waar te kunnen maken. Als gemeente stimuleren we dat mensen zichzelf en elkaar helpen waar dat kan. We bieden hulp waar dat nodig is, met oog voor bestaanszekerheid van onze inwoners. We zorgen dat hulp makkelijker bereikbaar wordt, dat problemen op tijd worden gezien en dat ook mensen in kwetsbare of minder zichtbare situaties worden bereikt. Zo versterken we de samenhang in de samenleving en voorkomen we dat verschillen tussen mensen groter worden. Maar dat kunnen we als lokale overheid niet alleen. Hiervoor hebben we elkaar nodig in Roerdalen; gemeenschap en gemeente, inwoners, maatschappelijke partners, ondernemers, verenigingen en vrijwilligers. Samen zijn we Roerdalen en werken we dag in dag uit aan een sterke sociale basis en een fijn thuis voor iedereen van 0 tot 100+

**Sterke sociale basis en preventie als uitgangspunt**
Binnen het Sociaal Domein is een sterke sociale basis en inzet op preventie al enige tijd ons uitgangspunt. En dat blijft zo! Samen met onze maatschappelijke partners, maar ook met verenigingen, vrijwilligers en ondernemers zorgen we ervoor dat mensen mee kunnen doen in Roerdalen, dat ondersteuning en hulp laagdrempelig, tijdig en nabij voor iedereen beschikbaar is. Zo kunnen we - zoals Vitaal Perspectief en Roerstreek Lokaal! ook aangeven - problemen eerder aanpakken en de verdere druk op specialistische zorg zoveel mogelijk beperken.

Ook Democraten Roerdalen onderschrijft een sterke sociale basis en preventie als uitgangspunt, maar vraagt tegelijkertijd naar de meetbaarheid hiervan: ‘Kunt u inzichtelijk maken of en hoe preventie de inzet van zwaardere zorg voorkomt?’. Dit is een herkenbare vraag die ongeveer in elke begrotingscyclus herhaald wordt en zeker niet alleen in Roerdalen gesteld wordt. En toch zit hier een blijvende spanning. Preventie vraagt een lange adem en meerjarige monitoring, terwijl beleid en successen van beleid vaak in korte cycli door raden worden beoordeeld. Inmiddels weet uw raad heel goed dat de meetbaarheid van onze aanpak in het sociaal domein bestaat uit een combinatie

van ‘tellen & vertellen’. Enerzijds kijken we naar het bereik, de participatie, cijfers van vroeg signalering en het kwantitatieve gebruik van onze sociale voorzieningen. Anderzijds luisteren we vooral ook naar verhalen van onze inwoners die laagdrempelige ondersteuning en hulp dichtbij huis ervaren hebben. Zij kunnen ons als geen ander vertellen wat het effect van onze sterke sociale basis en preventieve aanpak op hun welzijn en gezondheid is. Op 2 november a.s. wordt er voor alle raads- en commissieleden weer een Sociaal Domein avond georganiseerd waarin de combinatie van tellen en vertellen ook centraal staat. We nodigen u van harte uit hierbij aanwezig te zijn.

**Sport als middel om gezondheid en welzijn verder te bevorderen**
In Roerdalen zien we sport als een waardevol middel om de gezondheid en het welzijn van onze inwoners positief te stimuleren. Hierbij hebben we het dan nadrukkelijk niet alleen over de fysieke gezondheid, maar ook over de mentale gezondheid en de mogelijkheid om mee te kunnen doen in de gemeenschap.  Daarmee ziet het college sport als een hele mooie verdere versteviging van de sociale basis in onze gemeenschap. Investeren in sport en bewegen is voor ons investeren in het welzijn van inwoners van alle leeftijden, in het samenbrengen van groepen mensen – ook mensen die op het eerste oog wellicht minder makkelijk mee kunnen doen - én investeren in verenigingen die voor ons het fundament en zeker ook de toekomst van onze samenleving vormen.
Als gemeente investeren we in 2027 concreet in verenigingsondersteuning en buurtsportcoaches. De verenigingsondersteuner vormt de linking-pin tussen verenigingen, inwoners, maatschappelijke partners en de buurtsportcoaches. Hiermee willen we als gemeente voorzien in de uitgesproken behoefte van verenigingen aan ondersteuning, begeleiding en één herkenbaar aanspreekpunt binnen de gemeentelijke organisatie. Tevens kunnen we onze ambities en maatschappelijke opgaven op het gebied van sport, gezondheid en preventie heel mooi koppelen aan het lokale verenigingsleven. De vraag van Democraten Roerdalen over gewenste resultaten spitst zich voor ons als college dus ook toe op zowel de ervaren ondersteuning door verenigingen als op het bereiken van onze doelen op het gebied van sport & gezondheid.

***Bestaanszekerheid***
Daar waar sport een mooi middel is om mee te kunnen doen in de Roerdalense samenleving, is het leven in bestaanszekerheid hiervoor rand voorwaardelijk. Het belang van bestaanszekerheid en van de aanpak van bestaans*onzekerheid* is de afgelopen jaren dan ook zichtbaar en voelbaar geworden in onze gemeente. Steeds meer huishoudens in Roerdalen, óók de middeninkomens, hebben moeite om de eindjes aan elkaar te knopen. Steeds meer inwoners hebben aan het einde van het salaris een stukje maand over en moeten in tijden van schaarste lastige keuzes maken. Keuzes die vaak ook een effect hebben op iemands gezondheid en welzijn, en op de rust en stabiliteit in

een gezin. Het ervaren van bestaansonzekerheid is een negatieve katalysator voor veel meer problemen in iemands leven. Bestaanszekerheid blijft dan ook een majeure opgave in ons Sociaal Domein. Een opgave die we ook in dit geval niet als gemeente alleen aanpakken, maar waar we de totale gemeenschap hard bij nodig hebben.
In dat licht zien we als college hele mooie ontwikkelingen in de gemeenschap. Ontwikkelingen die hun eigen route en tempo kiezen, maar allemaal bijdragen aan het werken aan bestaanszekerheid voor alle inwoners van Roerdalen. En daar waar een opgave heel groot is en veel mensen en partijen samenwerken om ambities te verwezenlijken, begrijpen we als college heel goed dat het voor de raad soms even zoeken is naar de samenhang. De vraag die Democraten Roerdalen stelt over onder andere de Quiet Community en de sociale kaart, zien we dan ook als een behoefte aan meer zicht op die samenhang. De genoemde ontwikkelingen zijn geen afzonderlijke loketten, maar onderdelen van één samenhangende aanpak rondom bestaanszekerheid. De sociale kaart en het sociaal buurtplatform hebben als doel bestaande initiatieven, organisaties, activiteiten en ondersteuningsmogelijkheden beter zichtbaar en toegankelijk te maken. Het gemeenschapsloket wordt daarbij uitgewerkt als een verbindende netwerkfunctie en niet als een extra fysieke voorziening. Ook de Quiet Community sluit aan op deze aanpak en wordt waar mogelijk verbonden met bestaande structuren. Daarmee is de inzet juist gericht op het versterken van de samenhang, het vergroten van de vindbaarheid van het aanbod en het beter benutten van bestaande ondersteuning, zodat inwoners eenvoudiger de weg naar passende hulp kunnen vinden.

**In Roerdalen verdient iedereen een kans om zich te ontwikkelen en ontplooien**
Uitgaande van de breed gedeelde wens dat Roerdalen een thuis is voor iedereen van 0 tot 100+, betekent dit dat we ook plekken en mogelijkheden willen bieden voor mensen die hulp nodig hebben om te kunnen meedoen in de maatschappij en behoefte hebben aan ondersteuning in hun ontwikkeling en ontplooiing. Ons Roerdalen stelt een vraag over het al dan niet vrijwillige karakter van ‘Wij geven thuis’ instellingen. De regiovisie “Wij geven Thuis” richt zich op Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang op basis van de Wmo. De Wmo is ten alle tijden vrijwillige zorg en ondersteuning. Dit wil echter niet zeggen dat zich per definitie geen Wlz-instelling of justitiële instelling in Roerdalen zou kunnen vestigen. Zoals ook al eerder met uw raad besproken, in het licht van de Welzijn-Wonen-Zorg visie, toetsen we in geval van een aangevraagde vergunning volgens de geldende regels én zorgen we voor een integrale kijk, waarbij ook de maatschappelijke impact (op de buurt) wordt meegenomen.

Ondersteuning voor persoonlijke ontwikkeling en ontplooiing gaat overigens niet alleen over Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. Het gaat ook over onze keuze voor een lokaal MOB en over plekken als de dorpsbibliotheken. Over dit laatste onderwerp stellen zowel Ons Roerdalen als PRO vragen in hun eerste termijn. En het is

inderdaad zoals PRO stelt dat de bibliotheekvoorziening een bredere maatschappelijke rol heeft dan het uitlenen van boeken. De bibliotheekvoorziening draagt bij in het versterken van taal-, reken en digitale vaardigheden door hun aanbod en hun activiteiten voor de inwoners van Roerdalen. In onze gemeente gebeurt dit bijvoorbeeld al vanuit de cursusruimte in Herkenbosch en in samenwerking met de Burgerbiebs in de alle dorpen. Op dit moment wordt gewerkt aan een projectplan als basis voor een meerjarenbeleidsplan voor de bibliotheekvoorziening van de toekomst. Daarin komen ook detailvragen vragen zoals gesteld door Ons Roerdalen aan bod. Het beleidsplan bevindt zich dus nog in de voorbereidende fase. Bij de verdere uitwerking worden de Burgerbiebs zonder meer betrokken en geïnformeerd, zodat hun kennis en ervaring kunnen worden meegenomen. We hebben als gemeente immers niet voor niets de ogen in Den Haag doen openen als het gaat over de meerwaarde van ons lokale bibliotheeknetwerk dat grotendeels gedraaid wordt door vrijwilligers. Dat houden we graag in ere.

Na de nodige vertraging staan we op dit moment aan de vooravond van de opening van ons eigen MOB. Dit MOB wordt een laagdrempelige, uitnodigende plek waar ieders talent gezien wordt en mensen in hun kracht worden gezet. Ons MOB heeft als belangrijkste opdracht om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt te ondersteunen in hun ontwikkeling richting participatie en werk. Tegelijkertijd bouwen we verder aan een sterk lokaal netwerk van maatschappelijke initiatieven, ondernemers en andere partners. Juist in die samenwerking ontstaan kansen om ontwikkeldoelen van deelnemers te combineren met maatschappelijke meerwaarde voor Roerdalen. Dat kan bijvoorbeeld ook gaan over leefomgeving, leefbaarheid of erfgoed. Wij waarderen de suggestie van Vitaal Perspectief hier dan ook zeker in. Ook nodigen we organisaties en ondernemers die hier mogelijkheden zien uit om zich te melden bij het MOB. Andersom zal ons MOB ook actief de samenwerking opzoeken wanneer wij mogelijkheden ziet.

De behoefte om te ontwikkelen en ontplooien geldt in ogen van het college voor inwoners van alle generaties. Het college deelt met Roerstreek Lokaal! de specifieke ambitie om MBO-Jongeren in onze gemeente en regio meer perspectief en kansen te bieden. Het opdoen van praktijkervaring en een goede aansluiting tussen opleiding en arbeidsmarkt zijn daarbij essentieel. Als gemeente willen wij hierin onze verantwoordelijkheid nemen door waar mogelijk stageplaatsen aan te bieden binnen de eigen organisatie. Tegelijkertijd zien wij een belangrijke rol voor onze samenwerking met Gilde Opleidingen, binnen de Arbeidsmarktregio Midden-Limburg en ook hier voor het lokale MOB dat beschikt over een breed netwerk van werkgevers en maatschappelijke partners. Juist via al die samenwerkingen kunnen kansen ontstaan voor stages, leerwerkplekken en andere vormen van werkervaring. Daarmee helpen we jongeren zich te ontwikkelen én versterken we de binding van jong talent met onze gemeente en regio.

**Aan de slag met onze dienstverlening**

Last but not least stippen we ook nog graag onze gemeentelijke dienstverlening aan in onze reactie op de eerste termijn van alle fracties. 2027 staat voor ons in het teken van het doorontwikkelen van het lokale dienstverleningsprogramma, zoals afgesproken zullen wij dit onder andere samen met de raad doen. Onderdeel daarvan is dat we een samen een set indicatoren vastleggen waarmee we de ervaring van inwoners structureel kunnen volgen. Daarbij kijken we naar signalen die we nu al hebben, zoals klachten en complimenten, de bereikbaarheid van onze kanalen via eerdere metingen en feedback op digitale dienstverlening zoals via de chatbot. Daarnaast onderzoeken we een eenvoudige, periodieke meting van klanttevredenheid direct na contact met de gemeente. Zo zetten we in 2027 een nulmeting neer, waarmee we in de jaren daarna kunnen laten zien of inwoners daadwerkelijk verbetering ervaren.

Bijdrage burgemeester van Agtmaal

**Integraal Veiligheidsplan**
Om richting te kunnen geven aan onze veiligheidsaanpak stellen wij momenteel het Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2027-2030 op. Het CDA, Democraten Roerdalen en de fractie van Ons Roerdalen hebben hierover een aantal vragen gesteld in hun bijdragen. Het actuele veiligheidsbeeld vormt daarvoor een belangrijke basis en biedt inzicht in de veiligheidsvraagstukken die binnen onze gemeente spelen. Op basis daarvan kan uw raad een afgewogen keuze maken ten aanzien van de prioriteiten voor de komende jaren. Deze prioriteiten worden vervolgens vertaald naar concrete maatregelen op het gebied van preventie, toezicht en handhaving. De noodsteunpunten maken onderdeel uit van een breder geheel. Conform de eerder door u gemaakte keuze lag in 2026 de focus op de bedrijfscontinuïteit van de gemeentelijke organisatie. Vanaf 2027 richten wij ons op het versterken van een weerbare samenleving, waarbij we onderzoeken welke bestaande maatschappelijke accommodaties als noodsteunpunt kunnen dienen.

**Huiselijk geweld**
Het CDA benadrukt het belang van de onderwerpen huiselijk geweld en intieme terreur. Ten aanzien hiervan willen wij benadrukken dat deze problematiek nadrukkelijk onderdeel uitmaakt van het domein Zorg en Veiligheid. Hoewel deze thema's niet als afzonderlijke prioriteit zijn benoemd, blijven zij een vast onderdeel van onze inzet. Gezien de grote impact op slachtoffers en hun omgeving verdienen zij blijvende aandacht binnen onze reguliere werkzaamheden en de uitvoering van het IVP. Veiligheid beperkt zich immers niet tot de openbare ruimte, maar begint ook achter de voordeur.

**Hoogwaterveiligheid**
Het thema hoogwaterveiligheid maakt zowel onderdeel uit van de portefeuille veiligheid als de portefeuille openbare ruimte. Aan dit thema besteden zowel Democraten Roerdalen als de fractie van Vitaal Perspectief aandacht in hun bijdragen. Voor wat betreft hoogwaterveiligheid zijn nog maatregelen nodig aan waterkeringen. Wij begrijpen dat dit, mede gezien de ervaringen van 2021, zorgen kan oproepen bij inwoners over de veiligheid van hun woning, eigendommen en leefomgeving. Tegelijkertijd ligt de primaire verantwoordelijkheid voor de bescherming tegen hoogwater bij het waterschap. Als gemeente blijven wij de belangen van onze inwoners actief onder de aandacht brengen in de regionale trajecten rondom waterveiligheid en de ontwikkelingen binnen het stroomgebied van de Roer. Daarnaast blijven wij inzetten op goede informatievoorziening en het versterken van de zelfredzaamheid van inwoners, zodat zij tijdig kunnen anticiperen wanneer sprake is van een dreigende hoogwatersituatie.

Ten slotte over de ambtelijke capaciteit. Vitaal Perspectief vraagt in de eerste termijn hiernaar.  Op basis van de huidige opgaven achten wij de beschikbare capaciteit binnen Openbare Ruimte toereikend om de ontwikkelingen binnen het stroomgebied van de Roer te volgen en de belangen van onze inwoners te behartigen. Daarbij houden wij

uiteraard oog voor de toekomstige opgaven. Als de omvang van projecten of de regionale ontwikkelingen daartoe aanleiding geven, zullen wij tijdig beoordelen of aanvullende capaciteit noodzakelijk is om onze belangen ook in de toekomst zorgvuldig en adequaat te kunnen blijven vertegenwoordigen.

Bijdrage wethouder Smits

Nogmaals dank aan de fracties voor hun inbreng.

**Accomodatiebeleid**

Wij constateren uit de bijdragen dat er brede steun is voor de uitgangspunten die we ook in het accommodatiebeleid hanteren: accommodaties zijn geen doel op zich, maar een middel om ontmoeting, verenigingsleven, maatschappelijke activiteiten en leefbaarheid in onze dorpen mogelijk te maken.

Daarnaast geven diverse fracties aan een gedeeld belang te zien van toekomstbestendige, betaalbare en waar mogelijk multifunctionele voorzieningen. Ook de koppeling met andere maatschappelijke opgaven, zoals de vitaliteit van verenigingen, verduurzaming en de rol van accommodaties in tijden van crisis, wordt door meerdere fracties gemaakt.

Op dit moment zitten we, zoals u weet, midden in het proces waarin we samen met inwoners en accommodatiehouders werken aan het nieuwe accommodatiebeleid. Samen met u zijn we benieuwd naar de uitkomsten van dit proces.

En ja, richting Vitaal Perspectief: daarbij kijken we nadrukkelijk niet alleen naar de situatie van vandaag, maar ook naar toekomstige ontwikkelingen. In de gesprekken is informatie gedeeld en ingebracht over veranderend gebruik van accommodaties, maatschappelijke trends en toekomstige wettelijke eisen. Onze medewerkers, accommodatiehouders, inwoners en externe deskundigen hebben hieraan een bijdrage geleverd.

Uiteraard blijft het een complexe opgave, maar er zijn geen aanwijzingen dat we op dit moment relevante ontwikkelingen of wettelijke kaders onvoldoende in beeld hebben. Juist daarom voeren we dit traject zorgvuldig en breed uit. Al deze inzichten en de opbrengsten van de gesprekken vormen de basis voor het nieuwe accommodatiebeleid.

**Leisure park**

Vitaal Perspectief en de fractie van Pro stellen vragen over de Leisurezone.

Pro geeft aan formeel niet op de hoogte te zijn gebracht over het leefbaarheidsakkoord. Het gezamenlijk persbericht van de Provincie Limburg en de gemeente Roerdalen over de ondertekening die op 4 maart heeft plaatsgevonden is aan u nog dezelfde dag ter informatie doorgezonden (ingekomen stukken 65244-269317).

We hebben met de vertaling van het Akkoord in deze programmabegroting onze bestuurlijke ambities verwerkt. De Leisurezone is een van deze ambities. We willen als college laten zien dat we in control zijn. Met andere woorden: vooruitkijken en

voorspelbare zaken financieel door vertalen en niet nadat de begroting net is vastgesteld met een behoorlijke begrotingswijziging komen.

Er is bovendien al commitment van de Provincie om tot maximaal 50% van de kosten te subsidiëren. De Leisurezone is het gebied rond de nieuwe school en het gebied tot waar woningbouw voorzien is waaronder ook de jeu de boulesbaan en de kiss&ride lane. De Leisurezone is bedoeld als groene zone, gericht op ontmoeten en bewegen.

Vitaal Perspectief stelt vragen over het budget van het kindcentrum in relatie tot de Leisurezone. Deze relatie bestaat echter niet. Het krediet voor het kindcentrum is niet beschikbaar gesteld voor de Leisurezone, Het krediet is uitsluitend voor de realisatie van het Kindcentrum en de infrastructurele omgeving daarvan beschikbaar gesteld. Mocht er al eventueel nog beschikbaar krediet als dekking gebruikt worden voor de Leisurezone is het aan de raad om hierover een besluit te nemen.

**Ploensjbad**

Democraten Roerdalen vroeg waarom de aanbesteding voor het Ploensjbad pas nu is gestart en niet eerder in het seizoen.

De aanbesteding bestaat uit meerdere stappen. De voorbereiding is al vóór het zwemseizoen begonnen, de technische uitwerking vond plaats tijdens het seizoen en de laatste voorbereidingen zijn direct daarna afgerond. Bij elke stap is overleg geweest met de stichting.

De vernieuwde situatie is naar verwachting halverwege april 2027 klaar en vóór 1 mei in gebruik. Dat is ruim voor het begin van het nieuwe zwemseizoen. Het college ziet op dit moment geen risico's.  Alles is dus gericht voor opening van het nieuwe zwemseizoen. Wij willen dan ook in overleg met de stichting de mogelijkheid bieden om mogelijk een maand eerder open te gaan dan vorig jaar.

**Recreatie & Toerisme**

Wij zijn verheugd dat het CDA aangeeft blij te zijn met de aandacht voor fiets- gravel en ruiterroutes. Goede routes versterken onze leefomgeving en zijn een verdere stimulans voor recreatie en toerisme. Hier blijven we uiteraard mee doorgaan. Voor de mogelijke uitbreiding van een gravelroute maken we momenteel bijvoorbeeld gebruik van regiodealmiddelen. Daar waar (financiële) kansen liggen proberen wij die zeker te benutten met als doel meer overnachtingen in onze mooie gemeente. Wij zijn het met Vitaal Perspectief eens dat we Roerdalen sterker kunnen profileren. Wij doen er alles aan om onze gemeente gezamenlijk met onze deelnemende partijen (o.a. toeristisch platform/Hart van Limburg/Np de Meinweg; samenwerkende maasterrassen) beter op

de kaart te krijgen. Dit draagt verder bij aan de economische ontwikkeling van onze gemeente. Vitaal Perspectief geeft verder aan een duidelijke toeristische visie te missen. Als college hebben we momenteel een visie die in 2027 zal worden herijkt. Deze herijking zal van onderaf worden gestart. Hoe we het precies vorm gaan geven wordt nog onderzocht maar deelnemende partijen en geïnteresseerden zullen kansen krijgen deel te nemen in dit proces.

**Personeel**

Ons Roerdalen vraagt waarom de financiële ruimte die ontstaat bij de formatie, bijvoorbeeld door vacatures of doordat de salarislasten lager uitvallen, niet wordt teruggegeven aan de burger.

Natuurlijk is het zo dat als er geld overblijft, terugvloeit naar de reserves of op een andere manier wordt ingezet. Dat besluit de raad bij het vaststellen van het jaarrekeningresultaat. Dit geldt overigens voor alle programma's en dus niet alleen bij de formatie. Binnen onze formatie is echter geen financiële ruimte zoals wordt aangenomen. Het geld dat vrijkomt doordat er vacatures zijn ontstaan gebruiken we om die plekken tijdelijk in te vullen met ingehuurd personeel of om vervanging bij ziekte te betalen.

Ons Roerdalen vraagt ook naar de uitbreiding van het aantal FTE vooruitlopend op de kerntakendiscussie. Het grootste deel van deze FTE is wettelijk verplicht of al opgenomen via een eerder raadsbesluit. In de paragraaf bedrijfsvoering staat dit verder toegelicht.

Bijdrage wethouder Vrinzen

**Openbare werken**

Het CDA maakt de terechte opmerking dat geld overhouden niet altijd goed is. Als investeringen worden doorgeschoven of werkzaamheden niet worden uitgevoerd, dan moeten we ons de vraag stellen of onze ambities passen bij onze uitvoeringskracht. Deze opmerking ligt ook in lijn met die van Democraten Roerdalen over de geplande investeringen. Bij het opstellen van de begroting is nog eens scherp gekeken naar onze capaciteit en er heeft op basis daarvan al een forse reductie op de begroting plaatsgevonden. Aangezien een groot gedeelte van de geplande projecten voor komend jaar al lopen, menen wij nu een realistisch bedrag te hebben begroot.

Vitaal Perspectief vraagt aandacht voor hoogwater van de Roer. Democraten Roerdalen vragen bovendien welke concrete maatregelen in 2027 ten aanzien hiervan worden uitgevoerd. Ook wij hebben in het provincie brede samenwerkingsverband Waterveiligheid en Ruimte Limburg (hierna: WRL) in het bijzonder aandacht gevraagd voor de Roer in Vlodrop. Bij de Boomgaardstraat ligt een grondwal die een belangrijke functie vervult in het tegenhouden van hoogwater. Uit de pre-verkenning die WRL heeft uitgevoerd blijkt dat de Roer een gebied met de hoogste prioriteit is, en dat maatregelen nodig zijn, waarvan de grondwal een concreet onderdeel uitmaakt. Uit de verkenning moet blijken welke stappen nodig zijn en daaruit blijkt ook welke stappen bij het Waterschap en welke bij de gemeente horen.

Ons Roerdalen geeft ten aanzien van het maaibestek aan dat bestrijding van Jacobskruid moet worden meegenomen. Voor het Jacobskruid geldt dat we tijdens het maaien een protocol voor Jacobskruid toepassen.

Vitaal Perspectief wijst op de herstelwerkzaamheden nadat kabel en leidingen zijn gelegd. Sinds dit jaar hebben we een halve fte toezichthouder hiervoor bijgeplust en bijna een fulltime coördinator. Hiermee komen we nu uit de voeten. Ten aanzien van de vergoedingen die wij ontvangen menen wij nog vergoedingen mis te lopen, vandaar dat we ook in 2027 een Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur willen opstellen om deze discrepantie op te heffen.

**Mobiliteit en verkeer**

Vitaal Perspectief verbaast zich over het gebrek aan aandacht van het openbaar vervoer in de begroting. Openbaar vervoer is wel degelijk een thema dat wij op ons vizier hebben staan, echter de gemeentelijke rol is beperkt tot het lobbyen bij de provincie, aangezien dit een provinciale taak is. Meermaals vragen wij in bestuurlijke overleggen aandacht voor de cruciale rol die openbaar vervoer vervult in het kader van de leefbaarheid van onze dorpen. Waar wij kunnen pakken we zelf een rol vanuit het doel om mensen van A naar B te brengen. Dit kan middels openbaar vervoer gebeuren, maar zo onderzoeken

wij ook of (al dan niet binnen een mobiliteitshub) deelvervoer een onderdeel van de oplossing kan worden.

PRO benoemt nog concreet de verkeerssituatie rondom Vekoma in Vlodrop en Rothenbach. Ten aanzien van de situatie rondom Vekoma geldt dat geluisterd is naar de signalen die we nabij de school hebben ontvangen, en zodoende hebben we een verbod gelegd op al het vrachtvervoer langs de school. Het vrachtverkeer heeft zelf de keuze of het gebruik maakt van de ontsluiting op de Angsterweg via de Schaapweg dan wel de 2e Kruisweg. Het verharden van de Schaapweg en de 2e Kruisweg vinden wij op dit moment niet wenselijk aangezien we daarmee meer vrachtverkeer op een 80 km/h-weg laten draaien, die daarvoor niet is ingericht. Ten aanzien van Rothenbach erkennen wij dat de situatie kan worden verbeterd. Hierbij valt te denken aan een verlaging van de maximumsnelheid en het verbeteren van mogelijkheden om over te steken. Om dit te realiseren zijn we afhankelijk van de provincie aangezien de N570 een provinciale weg is. Er staat voor deze weg

groot onderhoud gepland, en wij zien hierin een kans om een kwaliteitsslag te maken op de Rothenbach, waarbij we samen met de provincie optrekken.

**Dorpsgericht werken, verenigingen, subsidiebeleid en Samen Doen**

Wij onderschrijven de visie van meerdere fracties dat we gemeenschappen moeten bouwen, en niet slechts woningen. Verenigingen en vrijwilligers vormen daarbij een cruciale rol. Daarbij zijn de verenigingen zeker geen uitvoerders van gemeentelijk beleid, zoals Roerstreek Lokaal! terecht stelt, maar ze kunnen ons wel heel goed helpen om de maatschappelijke doelen en ambities op het gebied waar te maken in een vorm die past bij het dagelijks leven van onze inwoners. Vitaal Perspectief spreekt zijn zorgen uit over afhakende vrijwilligers en Roerstreek Lokaal! spreekt over vertrouwen en loslaten als het op vrijwilligers en verenigingen aankomt. Wij zien een kans in de herijking van het subsidiebeleid en het nieuwe participatiebeleid om zoveel mogelijk mensen (weer) aangehaakt te krijgen. Het CDA wijst op de initiatieven met maatschappelijke impact waarvoor nu geen grondslag is in ons subsidiebeleid. Door met de herijking deze initiatieven wél te kunnen ondersteunen, willen wij met woord en daad verenigingen en vrijwilligers waarderen. Daarnaast menen wij dat veel onbegrip afkomstig is door hoe wij intern het proces van inwonersinitiatieven hadden geregeld. Met het nieuwe beleid wordt in een vroeg stadium een groep van alle specialisten bij elkaar geroepen om ervoor te zorgen dat niet pas later juridische of financiële problemen aan het licht komen. Ook schept het nieuwe beleid het uitdaagrecht voor inwoners, waarbij we deur openzetten om als gemeente dingen los te laten en het door de inwoners zelf te laten doen zoals Roerstreek Lokaal! aangeeft. Twee kritische punten bij deze ontwikkelingen zijn wel dat op de eerste plaats wij niet voorstellen om de financiële pot voor subsidies groter te maken, én het zaak blijft om elkaars verwachtingen snel kenbaar te maken zodat deze in de paslopen met de realiteit. Tot slot wijst Vitaal Perspectief er nog op dat

bij participatietrajecten een voldoende representatieve groep mensen moet worden betrokken. Dit is ook ons uitgangspunt, waarbij wij erop wijzen dat geen algemene uitlatingen kunnen worden gedaan over wanneer wij de deelnemers voldoende representatief vinden. Indien wij menen dat het aan representativiteit schort, dan bekijken we per situatie hoe een missende groep kan worden betrokken bij het proces. Zo zijn de dorpsbladen beter geschikt voor ouderen te bereiken en vervullen sociale media die rol voor jongeren.

**Cultuur, erfgoed en monumenten**

Twee fracties benoemen cultureel erfgoed en specifiek de Limburgse taal. Het CDA is blij dat de Limburgse taal een plaats heeft gekregen in de begroting. Vitaal Perspectief roept enerzijds op tot meer aandacht voor cultureel erfgoed, maar is kritisch op het besteden aan middelen voor de Limburgse taal in het licht van de naderende kerntakendialoog. Wij zien het Limburgs dus niet als iets extra's, maar als instrument om de doelen die we al willen behalen een stapje dichterbij te brengen. Aangezien dit een nieuwe manier van denken is en dit borging behoeft, vragen wij hier incidentele middelen voor beschikbaar te stellen, die zodoende ook niet drukken op de structurele lasten waarover de kerntakendialoog gaat. Uiteraard zullen wij uw raad, maar ook de organisatie, betrekken en mee laten sturen aan de uiteindelijke vorm van dit taalbeleid. Daarnaast willen wij komend jaar inventariseren of we onze straatbeelden beter moeten beschermen. Hierin speelt erfgoed een voorname rol. Voor de uitwerking daarvan is echter pas in 2028 capaciteit en ook daarover komen we bij de raad terug.

**Ruimtelijke ordening**

Meerdere fracties zijn benieuwd naar het beleid aangaande vrijkomende agrarische bebouwing. De agrarische sector is aan veel verandering onderhevig. Wij willen een levendig buitengebied, en zien wij koppelkansen voor onze ambities op het gebied van woningbouw, economie en natuur. Door het opstellen van dit beleid willen we die kansen inzichtelijk maken, en ook duidelijkheid geven aan agrariërs die overwegen om te stoppen of bebouwing af te staan. Om die missie succesvol te kunnen volbrengen is participatie noodzakelijk, waarbij wij in ieder geval agrariërs, eigenaren van vrijkomende agrarische bebouwing, inwoners, ondernemers, de LLTB, Provincie Limburg en het Waterschap actief willen betrekken. De precieze vorm wordt conform het nieuwe participatiebeleid middels een participatieplan bepaald. Een stukje verwachtingenmanagement is wel op zijn plaats. Het beleid zal de regels die gelden omtrent stikstof en spuitzones bijvoorbeeld niet opheffen. Ook zien we dat volgens de Omgevingsvisie van de Provincie Limburg het buitengebied vooral voor agrarische activiteiten moet zijn, hetgeen een omvorming bemoeilijkt. Met dit beleid hopen wij een goed verhaal te kunnen ontwikkelen om de juridische mogelijkheden die er zijn, ook daadwerkelijk te kunnen benutten. Het CDA verwacht het beleid al in april. Gelet op onze wens, maar ook de wens van de raad, om participatie plaats te laten vinden én de

raad mee te nemen in het proces, is april onrealistisch en ook onwenselijk omdat dit afbreuk zou doen aan de kwaliteit. Op dit moment zijn we nog de momenten waarbij we de raad mee nemen aan het inplannen, waardoor we een definitief tijdspad niet kunnen geven, maar in 2027 willen wij het beleid in werking hebben. Democraten Roerdalen halen één specifieke vrijkomende agrarische bebouwing aan, namelijk de voormalige geitenhouderij in Vlodrop. Met deze agrariër lopen de gesprekken voor een omvorming. Daaruit is duidelijk geworden dat wij een andere interpretatie hebben van wat de sloop van de voormalige bebouwing inhoudt. In antwoord op de vraag van Democraten Roerdalen welke mogelijkheden de gemeente heeft om voortgang af te dwingen: we gaan pas over tot het uitkeren van het resterende bedrag als conform afspraak bebouwing is afgebroken. Een specifieke tijdlijn kunnen we gelet op de lopende gesprekken niet geven.

Tot slot haalt Ons Roerdalen nog de ODNML en zijn groeiend personeelsbestand aan. Bij de oprichting van de ODNML hebben de gemeenteraden ingestemd met een ingroeimodel, en dat model blijven we volgen. Het ingroeimodel past ook bij een nieuwe organisatie die afhankelijk is van de bereidheid van medewerkers om over te gaan naar een andere locatie en het gegeven dat eerder sommige gemeenten niet alle specialisten in huis hadden. Deze specialisten kunnen dus ook niet meteen overgaan maar moeten eerst geworven worden

Bijdrage wethouder Slangen

**Wonen**

Goede huisvesting voor alle doelgroepen wordt door alle fracties in hun bijdragen benoemd. Vitaal Perspectief, CDA en Roerstreek Lokaal! benoemen expliciet de ouderen in onze gemeente. Zij verwachten door het bouwen van passende woningen voor ouderen ook een doorstroming op gang te brengen waardoor woningen vrijkomen voor starters en jonge gezinnen. Wij delen die opvatting. De komende jaren werken we aan voldoende passende woningen voor verschillende groepen inwoners. In de visie op Welzijn, Wonen en Zorg is hiermee rekening gehouden. Voor de ontwikkeling van deze visie is onderzocht wat ouderen belangrijk vinden in een woning. Dat geeft inzicht in de voorwaarden die een woning aantrekkelijk maken voor een verhuizing naar een levensloopbestendige woning. Door deze verhuizingen te stimuleren, hopen we de doorstroming te vergroten op de woningmarkt. Hierdoor komen meer woningen beschikbaar voor andere doelgroepen, waaronder jongeren, die op zoek zijn naar een passende woning. De Welzijn-wonen-zorgvisie loopt als een rode draad door de keuzes van de gemeente Roerdalen. We kijken hoe we wonen en zorg in onze kernen kunnen combineren en werken daarbij samen met zorgorganisaties en woningcorporaties. Een voorbeeld is het nieuwbouwproject op de locatie van de voormalige basisschool in Vlodrop. Daar willen we een woonomgeving creëren voor verschillende doelgroepen. Voor inwoners die dag en nacht zorg nodig hebben, maar ook voor inwoners die zelfstandig wonen en geen of slechts lichte ondersteuning vanuit de Wmo nodig hebben. Zo stimuleren we dat mensen elkaar ontmoeten, naar elkaar omkijken en elkaar ondersteunen. Een ander voorbeeld is Bosscherhof. Samen met De Zorggroep werken we aan een plek waar jong en oud kunnen wonen. Een plek voor mensen met en zonder zorg- of ondersteuningsvraag, waar samenleven centraal staat.

Welke woningtypen we willen gaan bouwen bepalen we samen met de markt, de woningcoöperatie, onze inwoners en de raadswerkgroep wonen. Het woonbehoefteonderzoek van afgelopen jaar vormt de basis voor deze overleggen. Door de constructieve gesprekken tussen de raadswerkgroep, de betrokken ambtenaren en de wethouder zorgen we ervoor dat voorstellen gezamenlijk tot stand komen.

Zorgen over de snelheid waarop er daadwerkelijk gebouwd gaat worden zijn er bij alle fracties. Wij delen die zorgen. We zijn hard aan het werk en hebben al veel stappen gezet. Maar we merken ook dat de omschakeling van een gemeente die nauwelijks mocht bouwen naar een gemeente met een forse woningambitie tijd nodig heeft. Wij hebben echter al vele grondaankopen gedaan, staan in december de aanpassingen in de omgevingsvisie voor het onderdeel wonen en het instellen van een vereveningsfonds op de raadsagenda, hebben in de provinciale omgevingsvisie de verwevingsgebieden weten aan te passen en kijken naar andere vormen van realisatie zoals een collectief

particulier opdrachtgeverschap (CPO) op de oude schoollocatie in Posterholt. Wij staan open voor initiatieven voor nieuwe woon- en samenlevingsvormen. Hier ligt ook een nauwe relatie met het sociaal domein.

Veel fracties hebben in hun 1e termijn aandacht gevraagd voor nieuwe woonvormen en vragen om dit niet onnodig moeilijk te maken. Roerstreek lokaal! geeft aan dat het Rijk hiervoor ruimte binnen de bestaande regelgeving biedt en dat we als gemeente die ruimte ook daadwerkelijk moeten benutten en waar mogelijk onze eigen kaders mogen oprekken. Deze insteek kunnen wij onderschrijven. Wij zijn voornemens om in januari een inwonersavond te organiseren over kavel- en woningsplitsing, woningdelen en de familiewoning die nieuw is.

Daarnaast vraagt Roerstreek Lokaal! of bestaande recreatieparken onderdeel kunnen zijn van de oplossing. Zoals in het akkoord van de gemeenteraad al valt te lezen zijn onze vakantieparken bedoeld voor recreatie en niet voor permanente bewoning. We zetten ons al jaren in op het behoud en verbeteren van ons toeristisch profiel. Het verminderen van toeristische mogelijkheden ten behoeve van reguliere bewoning ligt niet voor de hand.

Netcongestie wordt door veel fracties benoemd. Er is moeilijk grip krijgen op de situatie rondom netcongestie. Hier verwachten wij komend jaar meer duidelijkheid over te krijgen. Het is echter niet meer vanzelfsprekend dat er voldoende stroom is voor nieuwe woningen, nieuwe bedrijven, uitbreidingen van bedrijven en/of verduurzaming. We kijken daarom tijdens het ontwerp van de uitbreidingen naar nieuwe manieren voor de stroomvoorziening. Buurtbatterijen en energiegemeenschappen zijn voorbeelden die we hiervoor gaan onderzoeken. Democraten Roerdalen vraagt naar de criteria om te bepalen welk bouwproject als eerste een dergelijk onderzoek gaat krijgen. Wij verwachten echter dat bij alle bouwprojecten deze onderzoeken noodzakelijk zijn de komende jaren. Los van alle uitdagingen hebben we besloten in ieder geval door te gaan met de planvorming van de verschillende projecten, zodat we planologisch klaar zijn op het moment dat er wel weer voldoende stroom beschikbaar is.

Ook de stikstofbeperkingen en spuitzoneringen zorgen voor beperkingen waar we in de ontwerp- en uitvoeringfases rekening mee moeten houden. Wij verwachten dit echter zelf samen met de bouwers binnen de projecten zelf op te kunnen lossen.

Enkele fracties vragen aandacht voor de betaalbaarheid van nieuwe woningen. Hier hebben wij als gemeente beperkt invloed op. Grondprijzen volgen uit de grondexploitaties die in beginsel niet verliesgevend worden opgesteld. Bouwmaterialen en loonkosten zijn afgelopen jaren explosief in kosten gestegen. De knop waaraan wij kunnen draaien zijn de grootte van de woningen en de percelen. Kleinere, beter betaalbare woningen en appartementen voor starters en eenpersoonshuishoudens worden meegenomen in de plannen. Tijdens de faseringen van de bouwplannen blijven

we monitoren of de woningen verkocht worden en wie de woningen koopt. Uitgangspunt is dat minimaal de helft van de woningen gekocht worden door inwoners uit Roerdalen of een binding met onze gemeente. Indien het schaarste onderzoek (start op korte termijn) dit ook aantoont gaan wij, binnen de wettelijke ruimte, dit uitgangspunt ook zoveel mogelijk vastleggen in de op te stellen huisvestingsverordening. Deze moet medio 2027 klaar zijn.

Verschillende fracties benoemen de verwachting dat we de 500 woningen uit het actieplan woningen niet op tijd weten te realiseren. Wij verwachten komend jaar inderdaad niet de beoogde aantallen te halen. Wij blijven de raad door middel van de gesprekken in de raadswerkgroep wonen en de voorgangsrapportage ‘actieplan versnellen woningbouw’ op de hoogte houden van de stand van zaken. Om meer snelheid te maken willen we marktpartijen vragen ons te ondersteunen in de voorbereidingen. Door ontwikkelaars en bouwers eerder in het voortraject te betrekken verwachten wij tijdswinst te kunnen behalen. Ook hier moeten we netcongestie benoemen als belangrijke externe factor die het behalen van onze doelstelling lastiger maakt.

Tenslotte wordt door enkele fracties de verantwoordelijkheid benoemd die wij als gemeente hebben ten aanzien van wonen met ondersteuning, de opvang van asielzoekers, Oekraïners, statushouders en andere doelgroepen. Deze verantwoordelijkheid nemen wij ook. Dit doen wij in samenwerking met de regio en met aandacht voor een goede spreiding binnen onze gemeenschap. De ontwikkelingen binnen de spreidingswet en wat dit inhoudt voor de gemeente Roerdalen en onze inwoners communiceren wij transparant en tijdig.

**Duurzaamheid**

Vitaal Perspectief vraag als gevolg van de stijgende energieprijzen aandacht voor kwetsbare huishoudens. Wij onderschrijven dat verduurzaming een meer structurele bijdrage levert aan het versterken van de bestaanszekerheid van inwoners. Energiebesparende maatregelen kunnen immers structureel bijdragen aan lagere woonlasten en daarmee aan het verminderen van financiële kwetsbaarheid. Inwoners worden hiervoor al op verschillende manieren ondersteund. Via Duurzaam Bouwloket kunnen inwoners online informatie vinden over isoleren, verduurzamen van de woning, subsidies voor maatregelen en mogelijke uitvoerende partijen. Inwoners kunnen vragen voor een gratis bezoek door een energiecoach, voor de subsidie energiearmoede hebben we een ingehuurde energiecoach die in deze doelgroep is gespecialiseerd. Bij deze activiteiten is er goed contact tussen de energiecoaches en het sociale team. Op deze manier werken we niet alleen aan duurzaamheid, maar ook aan het versterken van de bestaanszekerheid van onze inwoners. Ook met Wonen Limburg worden jaarlijks afspraken gemaakt over de verduurzaming van hun woningen.

Roerstreek Lokaal! vindt het belangrijk dat duurzaamheid praktisch en dichtbij inwoners wordt gemaakt. Regels die verduurzaming in de weg staan proberen wij daarom te vereenvoudigen of weg te nemen.

Verder vraagt Roerstreek Lokaal! ook zelf het goede voorbeeld te geven. In het kader van het accommodatiebeleid worden alle accommodaties hiervoor ook gescreend op duurzaamheid. Komende jaren verwachten wij voor duurzaamheid grote investeringen aan de accommodaties te moeten doen. Hiermee worden de accommodaties beter te exploiteren wat goed is voor de leefbaarheid in de dorpen. Verder zijn wij gestart met een pilot voor een alternatieve warmtevoorziening voor het gemeentehuis. Samen met de RES NML en TU Eindhoven onderzoeken wij de komend jaren de mogelijkheid om met een zogenaamde zout-warmtebatterij het gemeentehuis in de toekomst te gaan verwarmen. De verwachting is dat het systeem in 2030 operationeel kan zijn.

Roerstreek Lokaal! en PRO vragen meer regie op energie. Zowel voor lokale energieopwekking als energieopslag. In de paragraaf wonen is hier al op ingegaan. Wij trekken daarnaast in MER verband op in de verkenningen ‘groen gas’. Er hebben zich 4 veehouders uit Roerdalen gemeld die deelnemen aan dit onderzoek. Echt-Susteren trekt dit project waaraan wij financieel bijdragen.

Democraten Roerdalen vragen naar concretisering op sommige punten van energieopslag en energiegemeenschappen. Zij willen waken dat initiatieven blijven hangen in pilots en onderzoeken. Op dit moment zijn er geen concrete initiatieven bij ons bekend op dit gebied. Beide gaan zeker worden onderzocht bij de diverse woonprojecten. Als er initiatiefnemers zich melden die willen onderzoeken of zij een energiegemeenschap kunnen vormen ondersteunen wij graag.

Vitaal Perspectief begrijpt dat wij geen ambitie nastreven bovenop Europese en landelijke kaders aangaande energietransitie, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Zij vraagt of een uniforme benadering altijd recht doet aan de unieke kwaliteiten van onze gemeente. Zij stellen de collega-raadsleden de vraag om samen met partners zoals Staatsbosbeheer en andere terreinbeheerders te onderzoeken of, in bepaalde gebieden, een hoger ambitieniveau wenselijk en haalbaar is? Wij houden vooralsnog vast aan de kaders die door de raad zijn gesteld. Met het recent vastgestelde groenplan, het komend jaar op te stellen Gemeentelijk Rioleringsplan, onze inspanningen aangaande de energietransitie en de diverse acties om de biodiversiteit te verbeteren zetten wij ons reeds volop in voor de gestelde doelen.